

O

OPERAN

LÄRARHANDLEDNING TILL
FOREVER

OM LÄRAR- HANDLEDNINGEN

Denna lärarhandledning kan du se som en inspirationskälla till ett fördjupande efterarbete i klassrummet. Du som lärare känner eleverna bäst och kan förhålla dig fritt till handledningens innehåll och övningar samt anpassa dem efter elevernas intressen och behov. Utöver information om Operahuset och föreställningen består lärarhandledningen av två korta uppvärmningsövningar, en metod för eftersamtal samt tematiska övningar knutna till dansföreställningen *Forever*. Övningarna kan göras individuellt, i större eller mindre grupper och kan knytas till ett flertal skolämnen.

Alla förstår och upplever scenkonst på sitt sätt. Vi har alla olika erfarenheter med oss som individer som färgar av sig på vår upplevelse av en föreställning, och det finns inga reflektioner som är rätt eller fel – alla har vi rätt till vår egen tolkning! Scenkonstupplevelsen är dock inte enbart subjektiv utan även kollektiv. Ni som publik är publik tillsammans, och dessutom är både ni och föreställningen en del av vårt gemensamma samhälle. Ett efterarbete i klassrummet kan bidra till ett utbyte av perspektiv och en fördjupad förståelse av både den individuella och den kollektiva upplevelsen. Arbetet kan väcka nya frågor och funderingar hos både elever och lärare, och förhoppningsvis kan lärarhandledningen ge stöd och inspiration i detta.

Mycket nöje!
Unga Operan

INFÖR BESÖKET PÅ OPERAN

Vi på Kungliga Operan önskar er alla en så bra scenkonstupplevelse som möjligt. Här kommer därför lite information som vi tycker kan vara bra att ha med sig inför ett besök hos oss.

FÖRBEREDELSE

Berätta gärna för eleverna i god tid att ni ska hit och ta del av dansföreställningen *Forever*. Förklara till exempel hur ni kommer ta er till Operan och hur länge ni ska vara här. Berätta också lite om föreställningen ni ska se! Titta exempelvis på kortfilmen *The making of Forever* (se under TIPS & LÄNKAR). På så sätt är ni alla bättre förberedda på vad som ska hända.

TID OCH PLATS

Kungliga Operan ligger vid Kungsträdgården. Hit går tunnelbanans blå linje (hållplats Kungsträdgården) och flera busslinjer. Från Centralstationen tar det ungefär tio minuter att promenera. Föreställningen *Forever* spelas på scenen Rotundan, med ingång från Jakobs Torg. Dörrarna till Operan öppnar 20 minuter innan föreställningen. Kom gärna i god tid så ni hinner hänga av er och kanske gå på toaletten i lugn och ro. Observera att man inte blir insläppt i salongen om man kommer för sent! Föreställningen är cirka 40 minuter lång och är utan paus.

MAT, DRYCK OCH TELEFONER

I samband med föreställningar på scenen Rotundan har Operans caféer inte öppettid, men det går givetvis bra att ta med sig egen frukt eller liknande. Vi vill påminna er om att det inte är tillåtet att ta med mat eller dryck in i salongen! Mobiler och annan elektronisk utrustning som kan orsaka störningar ska vara avstängda under föreställningen. Det är inte tillåtet att filma eller fotografera under föreställningen.

LÄRARENS ROLL

Hos oss är även du som lärare publik. Vi är måna om din upplevelse och vill påminna om att din nyfikenhet och lust smittar av sig på eleverna. Vi förstår att du har ett stort ansvar, men vi hoppas att även du får möjlighet att fokusera på föreställningen. Fråga gärna publikvärdarna på plats om det är något du eller ni som klass undrar. De vet det mesta om operahuset och föreställningen!

OM FÖRESTÄLLNINGEN

Forever är en utforskande dansföreställning skapad av koreografen Mari Carrasco i ett nära samarbete med de åtta dansarna på scenen. Utöver koreografin är också musik, scenografi, ljus och kostym specialskapade för Rotundans cirkulära utformning. Rum och verk går ihop till en oskiljaktig enhet. Med festen som utgångspunkt undersöker föreställningen frågor gällande tillhörighet, längtan, sorg och glädje. Den ständigt pågående och föränderliga relationen mellan individen och gruppen kommer till uttryck genom rörelser, mimik och repetitiv musik, och som publik sugts man in i detta flöde av tid och människoliv, någonstans mellan liv och död, gemenskap och ensamhet.

UPPVÄRMNING

När ni är tillbaka i klassrummet och ska påbörja efterarbetet uppmuntrar vi er att göra en kort uppvärmningsövning innan ni sätter i gång. Det bidrar till att skapa ett tillåtande rum och är ett bra sätt att få i gång både kropp och minne.

ÖVNING 1 – MINNESRUNDA

Be varje elev skriva ner sitt starkaste minne från föreställningen. Det kan vara kort eller långt, en liten detalj eller en större händelse – något som gjorde intryck på en! Begränsa gärna tiden och uppmuntra eleverna att ta det första de kommer på. Gå därefter ett varv och låt varje elev dela med sig av sitt minne.

ÖVNING 2 – SLOWMOTION

Gör plats i rummet så klassen kan röra sig mer eller mindre obehindrat. Be eleverna ställa sig i rummet. Stå still och blunda en stund. Klassen ska nu börja röra sig i slow motion. Om ni vill kan ni sätta på musik (se musikförslag under TIPS & LÄNKAR). Du som lärare guidar eleverna genom övningen genom att löpande ge instruktioner såsom ”rör er mot golvet”, ”rör händerna”, ”ta steg bakåt”, osv. Efter ett tag kan du be eleverna gå ihop två och två, fortfarande i slow motion. De är nu fria att skapa en sorts slow motion-dans tillsammans. Avsluta genom att återigen blunda, och låt kroppen slappna av.

EFTERSAMTAL

– *beskriva, tolka, associera*

Inför ett fördjupande eftersamtal om dansföreställningen och era upplevelser är det viktigt att påminna eleverna om att alla är fria att göra sina egna tolkningar. Bejaka det eleverna har tagit fasta på och använd deras nyfikenhet som inspiration i det vidare arbetet.

Ett bra sätt att påbörja ett samtal är genom att först *beskriva* så objektivt som möjligt vad ni har varit med om genom frågor som: Hur såg scenrummet ut? Vilka saker såg ni på scenen? Hur såg ljuset ut? Hur rörde dansarna sig? Vad gjorde de? Hur såg de ut? Hur lät musiken? Vilka instrument hörde ni?

Sedan kan ni börja *tolka* det som utspelade sig under föreställningen. Kom ihåg, det finns inga rätt eller fel! Vad handlar föreställningen om? Vilka teman berör den? Vem är personerna som är med i föreställningen och varför gör de så som de gör? Var utspelar sig föreställningen, vad är det för ett rum? Vilka stämningar skapar musiken? Vad tror ni föreställningen vill berätta?

Slutligen kan samtalet bli mer *associativt* och personligt. Vilka frågor eller känslor väcker föreställningen hos dig? Får den dig att tänka på något speciellt? Känns den på ett särskilt sätt? Finns det delar av föreställningen du känner igen dig i? Vilka och på vilket sätt?

TEMA: PLATSEN, TIDEN OCH MÄNNISKAN

SKAPA: PLATSSPECIFIK SCENKONST

Föreställningen *Forever* är skapad specifikt för Operans scen Rotundan. När ett verk och dess spelplats är oskiljbara kallas det site-specific art eller platsspecifik konst. Hur skulle era platsspecifika scenkonstverk se ut?

Jenny Nordberg, som står bakom föreställningens scenografi, kostym och mask, och Mira Svanberg, som är föreställningens ljusdesigner, har tillsammans skapat det scenrum som *Forever* utspelar sig i. Försök tillsammans minnas hur rummet såg ut och be sedan eleverna fundera för sig själva över vilket sorts scenkonstverk de skulle skapa om de fick scenen Rotundan till deras förfogande.

BE VARJE ELEV GÖRA EGNA SKISSAR ÖVER SCENOGRAFI OCH LJUS.
SAKER ATT FUNDERA ÖVER:

Vilken stämning ska rummet skapa?

Är rummet abstrakt, naturalistiskt, magiskt eller otäckt?

Var ska publiken vara: ska den stå, sitta, röra sig runt?

Ska det finnas väggar, möbler eller saker?

Var kommer ljuset ifrån?

Vilka färger förekommer?

Vilka materialer är scenografin gjord av: tyg, trä, plast eller något helt annat?

Finns det rök på scenen?

Be också eleverna göra kostymskisser till sitt verk. Hämta gärna inspiration från Jennys ritningar (se nästa sida). Kanske vill ni göra något likande, kanske tvärtom!

När alla är klara med sina skissar kan ni hänga upp dem på väggen och låta varje elev hålla en modellvisning, vilket är ett moment tidigt i den konstnärliga processen, långt innan man börjar repetera. På modellvisningen presenterar scenograf och ljusdesignern sina visioner och idéer för de involverade i produktionen.

REFLEKTERA: INNE, UTE, MITT I ALLT

Forever undersöker relationen mellan individen och gruppen. Hur är det att stå utanför och titta in? Eller att vara med, vara en del av en grupp, ett flöde, ett sammanhang? I föreställningen har de hämtat inspiration från festen som social företeelse, men relationen mellan individ och kollektiv kan komma till uttryck i en mängd olika sociala sammanhang. REFLEKTERA TILLSAMMANS:

- Har ni varit med om situationer där ni varit omgiven av massa folk men ändå känt er ensamma? Varför blir det så, tror ni?
- Hur skulle ni beskriva tillhörighet? Vad betyder det att tillhöra ett sammanhang? Hur känns tillhörighet? Hur uppnås den? Är den viktig?
- Vad betyder gruppen eller ”de andra” för förståelsen av en själv? Hur påverkar andra människor ens identitet? Hur påverkas ens känslor av kollektivet; hur påverkar det ens känsla av frihet eller ofrihet till exempel, av tröst eller utsatthet, av självständighet eller beroende?
- Kan man välja att inte vara del av en gemenskap? Hurdå i så fall, och vilka gemenskaper? Eller finns det rentav något som binder samman alla människor, som det inte går att undslippa? Vad skulle det kunna vara?

SKRIVA: CIRKULÄR TID

Det cirkulära, att något ständigt pågår, är centralt för dansföreställningen *Forever*. Tiden både finns och inte finns, och föreställningen har inget tydligt narrativ med början, mitt och slut utan den börjar snarare om och om och om igen. Som i en loop.

Be varje elev skriva en skönlitterär text som på något sätt är cirkulär i sin form, sitt tema eller sitt berättande. Undersök, prova er fram! Hur skapar man en loop i text? Hur kan man börja en dikt utan en tydlig början? På vilka sätt kan en dialogscen börja om?

Ge eleverna möjlighet att dela med sig av sin text och sin process.

TEMA: KROPP OCH LJUD

LYSSNA: MUSIK FÖR DANS

Föreställningen kompositör, Mikael Karlsson, har skapat musik till allt från dansföreställningar och opera till datorspel. Hans kompositioner är internationellt kända och har spelats på ett flertal scener runt om i världen, inte minst på Kungliga Operan. Han och Mari Carrasco har också samarbetat tidigare och tillsammans skapat verk där dans och musik går i nära dialog med varandra.

I följande övning får ni i klassen lyssna på några av Mikael Karlssons kompositioner till olika dansföreställningar. Tillsammans får ni öva er i att lyssna och beskriva vad ni hör samt koppla detta till era associationer och tolkningar av musikens stämningar och berättande.

Ta fram papper och pennor och be eleverna sätta sig bekvämt i rummet. Om de vill kan de blunda medan ni lyssnar. Spela upp ett musikstycke i taget från listan som du hittar under TIPS & LÄNKAR. Efter ett tag, medan musiken fortfarande spelar, be eleverna skriva ner vad de hör. Uppmuntra dem att beskriva musiken och de associationer den skapar så detaljrikt som möjligt. Om man vill kan man även testa att rita sina associationer.

EXEMPEL PÅ FRÅGOR ATT UTGÅ IFRÅN MEDAN NI LYSSNAR

Hörs det specifika instrument?

Är musiken orkestermusik eller elektronisk eller kanske både och?

Har musiken ett visst tempo?

Hur skulle ni beskriva melodierna eller dynamiken mellan kraftfullt och dämpad, snabbt och långsamt, rytmiskt och svävande?

Vilka stämningar skapar musiken?

Vad berättar den?

Vilka känslor väcker den?

Får den er att tänka på något speciellt?

Vilka bilder dyker upp?

Stanna musiken där det passar. Gå ett varv och låt de som vill presentera sina tankar kring musiken.

Spela upp nästa stycke och upprepa övningen. Fortsätt så länge ni orkar och tycker det är kul, men lyssna gärna på åtminstone tre olika stycken för att nå en bredd av olika uttryck.

DANSA: RÖRELSER OCH MOTSÄTTNINGAR

Koreografen Mari Carrasco jobbar i sin koreografi med motsättningar. Dansarna dansar för sig själva, men de söker också kontakt. Rörelserna är små och kroppsnära, men också stora och utsvängande. Kropparna rör sig i ena stunden extremt långsamt, i andra är rörelserna explosiva och snabba.

Gör plats i rummet och be klassen sprida ut sig. Dämpa gärna belysningen om det går. Sätt på musik. Välj förslagsvis några av Mikael Karlssons musikstycken (se under TIPS & LÄNKAR).

Eleverna ges nu möjlighet att utforska olika rörelsers kvalité, hur de känns i kroppen, under din ledning. Uppmuntra eleverna att fokusera på det egna undersökandet och försöka undvika att ta in sina klasskamrater. Eleverna kan blunda om de vill.

Börja med att låta eleverna känna in musikens puls eller stämning och uttrycka den genom dans. Därefter kan du ge olika instruktioner till rörelserna. Förslagsvis: hackigt, groovy, lätt, flytande, explosivt, lekfullt, uppjagad, återhållsamt. Du kan också be eleverna koncentrera sig på en specifik del av kroppen. Hur dansar man exempelvis med huvudet, axlarna eller foten. Med tiden kan du också uppmana eleverna att självmant undersöka motsättningar: hur skulle en viss rörelses motsättning se ut? Vad blir motsättningen till funky till exempel? Eller till trögt och segt?

Efter ett tag kan eleverna börja ta kontakt med varandra. Det kan till exempel ske genom att börja härma eller svara på varandras rörelser, eller på andra sätt undersöka hur man kan gå i dialog med varandra i en ordlös dans.

Ta gärna inspiration från föreställningen: pendla mellan att dansa för dig själv och dansa med andra.

SAMTALA: DANS SOM KOMMUNIKATION

Dans är ordlös kommunikation. Dansarna kommunicerar med sina kroppar, genom rörelser, mimik och kroppens placeringar i rummet och i relation till både publik och de andra dansarna.

- Vilka skillnader och likheter fanns det mellan de olika dansarnas sätt att röra sig på? Vad berättade detta? Vad gav det för effekt?
- Vilka känslor eller viljor förmedlade dansarna genom de olika rörelser? På vilka sätt uttrycktes dessa?
- Hur skilde sig dansen åt mellan den första och den andra delen av föreställningen? Vad gav det för effekt att vara nära respektive längre borta från dansarna?
- I dansföreställningar blir kostymen ofta som en förlängning av kroppen. Hur skulle ni beskriva relationen mellan kostym och rörelse i föreställningen? Gick de ihop eller kontrasterade de varandra? Vilka associationer väckte kostymerna hos er?
- Vad tycker ni händer när det talade ordet tas bort? Hur blir upplevelsen för publiken? Är det något annat i den sceniska gestaltningen som träder fram tydligare, vad i så fall?
- Hur skapar man berättelser, stämningar och relationer genom rörelse? Kan dansen berätta saker som är svåra att berätta genom till exempel tal eller sång, vad i så fall?

TIPS & LÄNKAR

KUNGLIGA OPERANS KORTFILM (1 MIN) BEHIND THE SCENES

(om skapandet av verket Forever)

<https://www.operan.se/media/video/forever-the-making-of/>

LISTA ÖVER KOMPOSITIONER AV MIKAEL KARLSSON

(till övningen MUSIK FÖR DANS):

OPENING UR BLACK FOREST

<https://open.spotify.com/track/1bcixcEhFMS16RGc2lEdW7?si=50db94f4f09a4042>

PART 3 UR INTERNALLY BLACK

<https://open.spotify.com/track/3dKZjmORNd0qO3GHohYctg?si=d1e66ae771f846df>

SHIFT 1 UR SHIFT

<https://open.spotify.com/track/7oYKsY4g05rfVNz6gUK9dA?si=d3983b0218274299>

PAPER PLANE (FEAT. JOSHUA RUBIN) UR PAPER PLANE

<https://open.spotify.com/track/5vY2Pblg0LNKbUoESgUOI8?si=68a2a32beeb421a>

EN POINTE UR TYLL

<https://open.spotify.com/track/3Gt4GCDiSfxIqRQDL30pXe?si=44f6969d5cc04115>

CODA UR TYLL

<https://open.spotify.com/track/3WhRixDNzIqPbrERRtiS2q?si=ac3386d912834600>

SILENT MUSIC UR BLACK FOREST

<https://open.spotify.com/track/1MvWStgD9866D8rAqpsjS?si=4b9b0311305b4cd7>

MER MUSIK AV KOMPOSITÖREN MIKAEL KARLSSON FINNS

ÄVEN TILLGÄNGLIG PÅ HANS HEMSIDA

<https://mikaelk.com/albums/>

KUNGLIGA OPERANS SPOTIFY-PROFIL MED ETT FLERTAL SPELLISTOR

<https://open.spotify.com/user/kungligaoperan?si=1f39fd38ead64fa3>

FOREVER

Konstnärligt team & medverkande

MEDVERKANDE DANSARE

*Stacey Aung, Tiemen Stemerding
Joseba Yerro Izaguirre, Javier Perez
Carla Mardones Ekberg, Bianca Traum
Amalie Kjeldmann Bach*, Victor Lans**

TEAM

KOREOGRAFI *Mari Carrasco*
MUSIK *Mikael Karlsson*
DIRIGENT *inspelad musik David Björkman*
SCENOGRAFI, KOSTYM OCH MASK *Jenny Nordberg*
LJUS *Mira Svanberg*

* PRAKTIKANTER FRÅN BALETTAKADEMIEN

FÖRESTÄLLNINGENS LÄNGD *Ca. 40 minuter.*